

Kako vlagati denar po koronakrizi?

Pri vlaganju denarja smo ljudje izjemno slabi v napovedovanju prihodnosti. Tudi največji strokovnjaki se pogosto motijo pri kratkoročnih in srednjeročnih napovedih. Warren Buffett, kot en največjih vlagateljev je nedavno prodal vse svoje delnice v letalskih družbah. Napaka? Po njegovi prodaji so zrasle za skoraj 100%.

Zato Rolih ne poskuša napovedovati prihodnosti, kot vedno govori le o verjetnostih. V knjigi in na tečajih za svoje stranke poudarja, da so delnice globalnih podjetij vedno dobra dolgoročna naložba. Predvsem zato, ker podjetja ustvarjajo novo vrednost, se prilagajajo razmeram na trgu in tudi zgodovinsko so imele v obdobjih 10 let ali več skorajda vedno boljše donose kot karkoli drugega. Toda kaj pa se bo dogajalo z delnicami na kratki in srednji rok? Poglejmo situacijo z dveh različnih zornih kotov.

Zakaj bi lahko šel trg še bistveno višje?

V tem trenutku je ameriški delniški trg precenjen. Če pogledamo najbolj znan in zanesljiv indikator, to je vrednost delniškega trga proti ameriškemu bruto domačemu proizvodu, ugotovimo, da je indikator na številki 150 %. To pomeni, da so delnice izrazito predrage, celo dražje, kot so bile v času pred pokom internetnega balona leta 2000. Toda še vedno obstajajo dobri razlogi, da gre lahko trg še bistveno višje.

A) Bilanca ameriške centralne banke (FED) postaja večja in večja – gre praktično v neskončnost in še dlje. Avgusta 2007, pred začetkom velike finančne krize je bila bilanca vredna 870 milijard ameriških dolarjev. Konec leta 2009 je bila po izjemnih ukrepih in masovnem tiskanju denarja vredna že 2,23 trilijona, marca 2020 4,75 trilijona, v juniju 2020 pa je kar 7,21 trilijona!

To pomeni, da FED masovno kupuje obveznice in druga sredstva v paničnih poskusih, da bi obdržal gospodarstvo nad gladino. V nasprotju s podjetji lahko širi svojo bilanco s tem, da tiska denar brez kritja. Kot čarovnik, ki ustvarja denar iz zraka in s tem zagotavlja, da bo za rešitev gospodarstva naredil vse, kar je potrebno. Zato vsi, od voznikov taksijev pa do profesionalcev vlagajo v delniški trg. FED ga namreč z manipulacijo umetno drži v višavah, tako da preprosto ni zaznane bojzani, da bi močno padel.

A) Prilivi kapitala v (predvsem ameriški) borzni trg. Če želite donosno investirati denar, danes ni veliko alternativ ameriškemu borznemu trgu. FED niža obrestne mere in masovno kupuje obveznice. S tem niža njihovo donosnost, saj ko se cena obveznic viša, se seveda niža njihova donosnost v odstotkih. Če imate denar na banki ali v obveznicah boste imeli zelo nizke ali celo ničelne obresti. To zelo motivira (ali celo sila) varčevalce, da svoj denar premaknejo iz bank in obveznic v delnice.

Zakaj bi lahko šel trg bistveno nižje?

A) Gospodarstvo je v zelo slabem stanju. Tega verjetno ni potrebno posebno poudarjati. Svetovna banka predvideva krčenje globalnega bruto nacionalnega dohodka (BDP) za kar 5,2 %, kar pomeni, da bo svet doživel največjo recesijo v zadnjih 80 letih. Povsod imamo izjemno visoko brezposelnost. V EU je aprila znašala 6,6 %. V ZDA, kjer je bistveno lažje odpustiti zaposlene, pa je bila le-ta maja uradno 13,3 %, neuradno pa okrog 20 %. Veliko je tudi podjetij, ki so ali že propadla, recimo Hertz, ali pa bodo imela velike težave pri odplačevanju svojih dolgov. Zato bodo životarila in mogoče preživela le kot tako imenovana »zombi podjetja«. To so podjetja, ki stalno potrebujejo državno pomoč ali pa so tako zadolžena, da lahko odplačujejo le obresti, glavnice pa upniki verjetno ne bodo nikoli dobili nazaj. Po ocenah Deutsche Bank je že skorajda 20 % delniških družb v ZDA v tej kategoriji!

In kljub temu je v aprilu in maju borzni trg korakal navzgor, kot da bi bili najlepši možni časi in da koronakrize sploh nikoli ne bi bilo. To pomeni, da so borzni trgi verjetno v največjem nesoglasju z realnim stanjem v gospodarstvu v zgodovini.

B) Manj odkupov lastnih delnic s strani podjetij. Od leta 2010 so podjetja kupovala lastne delnice v rekordnih količinah. To je bil eden od glavnih razlogov za neverjeten bikovski trend na borznih trgih, predvsem na ameriškem. Ko podjetja odkupujejo lastne delnice, s tem zmanjšuje količino delnic v obtoku in zvišuje njihovo ceno. Povpraševanje in ponudba. S tem ni skorajda nič narobe. Odkupovanje lastnih delnic je način, kako delničarje nagradiš s tem, da višaš ceno delnic. Toda praksa ima tudi negativno plat. In to je, da vlaganje denarja v lastne delnice ne pripomore k boljšim poslovnim rezultatom podjetja, saj gre za finančni inštrument in ne naložbo v raziskave in razvoj.

Ob tem pa se je veliko odkupovanja delnic odvijalo z izposojenim denarjem. Podjetja so namreč zaradi nizkih obrestnih mer lahko najemala veliko poceni kreditov, ki pa na koncu niso bili investirani v izboljševanje oziroma širjenje poslovanja, ampak le zato, da so napihovali cene delnic. V naslednjem obdobju, bo ta praksa zelo otežena. Povpraševanje se ne bo višalo tako hitro kot v preteklosti, podjetja so prezadolžena. Zato bo marsikatero potrebovalo svež kapital, ki ga bodo lahko dobili le z izdajo novih delnic. In podjetja, ki so odkupovala lastne delnice, tega ne bodo več mogla početi v takšni meri kot prej, ker bodo zaradi krize primorana v okrepitev svojih bilanc. Nenazadnje ne smemo pozabiti tudi na višanje korporativnih davkov, ki bodo prej ali slej prišli, saj so prazne tudi državne blagajne.

In kot vidimo iz grafa spodaj, se je trend odkupovanja lastnih delnic že obrnil. Kar bo pomenilo več delnic v obtoku in s tem njihove nižje cene. Spet povpraševanje in ponudba. Eden od največjih problemov gospodarstva po mnenju Rolih je, da spodbude in krediti gospodarstvu večinoma končajo kot finančne naložbe in ne kot naložbe v realni razvoj podjetij. To pa seveda ustvarja vse mogoče balončke, kar ne more trajati v nedogled.

C) **Evforija na trgu.** Maja so borzni trgi rasli tako hitro, da so začeli v delnice vlagati praktično vsi – od ljudi, ki so prej hodili v igralnice pa do zdolgočassenih študentov, ki so morali ostati doma. Citigroupov indikator stanja na borznih trgih je tako začel kazati tržni sentiment, ki se mu reče evforija. In ta je bil na višji ravni kot celo leta 2000, pred pokom internetnega balona. Vzemimo na primer aplikacijo Robinhood, ki jo predvsem mladi »investitorji« uporabljajo za trgovanje z delnicami. Na začetku leta je imela 10 milijonov uporabnikov, med koronakrizo pa je število narasla na 13 milijonov. Uporabniki platforme so tipični primer črednega nagona in mentalitete, ki je podobna igranju na srečo, in to vas pri vlaganju denarja prej ali slej pripelje na beraško palico. Poglejmo le en primer, kaj počnejo. Na grafu spodaj (vir Robintrack.net) vidimo gibanje cene delnice podjetja Hertz. Cena delnice je zaradi bankrota iz 20 USD padla na skoraj 0 USD, a je število uporabnikov Robinhooda, ki ima v svojem portfelju delnico Hertz zraslo na preko 170.000! Cena delnice je tako začasno poskočila na 6, nato pa spet padla na 2 dolarja. Pri tem primeru Rolih opominja, da delnice podjetij v bankrotu niso vredne veliko. Bolj natančno vredne so nič, čeprav z njimi lahko še leta trgujejo na borzi. Če to ni kockanje, kaj potem je? Trg je trenutno poln igralcev na srečo in ljudi, ki so vanj prišli zaradi črednega nagona. To pa je tipična situacija, ki ji ne sledi nič preveč dobrega.

Smernice pri vlaganju v delniške trge

Robert Rolih ni finančni svetovalec, tako da ne more dajati finančnih nasvetov. Lahko pa pove, kaj on počnem v tem obdobju z delom denarja, ki ga je namenil naložbam v delnice.

1. **Nikoli ne špekulira na borznih trgih na kratki rok.** Velika večina špekulantov prej ali slej izgubi svoj denar. V delniške trge vlaga le za obdobja 10 let ali več, zato se svojih starih vložkov ne dotika.

2. **Pripravljajte se na veliko negotovost in velika nihanja na trgih v prihodnjih letih.** Verjetno bomo imeli obdobja evforije in pa obdobja panike, zato lahko poslovimo od mirnih morij, ki so na borznih trgih vladala zadnjih 10 let.

3. **Izkorišča velika nihanja na trgu za nakupe, ko cene močno padejo.** Dolgoročni vlagatelji z veliko mero gotovosti (seveda pa nič ni 100%) lahko predvidijo, da bodo borzni trgi čez 10 ali 20 let višje, kot so zdaj. Zato velike padce trga lahko izkoristimo za nakupe.

O avtorju:

Robert Rolih je avtor mednarodne uspešnice The Million Dollar Decision in evropski javni govorec leta 2015. Je eden vodilnih svetovnih predavateljev o investiranju, saj se je njegovih tečajev o vlaganju denarja doslej udeležilo na tisoče vlagateljev iz več kot 40 držav.

Njegova knjiga The Million Dollar Decision je prevedena v mandarinščino in bolgarščino, izdana pa je bila tudi v Indiji. O njej so pisali/govorili v več kot 50 medijih doma in po svetu. Najodmevnejši je bil intervju z Rolihom na ameriški Newsmax TV. Yahoo Finance! je enega od njegovih citatov uvrstil med »20 briljantnih citatov največjih svetovnih vlagateljev« (20 brilliant quotes from the world's greatest investors).

